

leg az első az ország hasonló célú társulatai között.

Gróf Majláth József 1886-ban lett e társulat elnöke, az addigi elnök, báró Sennyey Pál ajánlatára. Ez idő óta szinte emberfeletti erővel, tudással és kitartással mozditja elő a társulat érdekeit. 1888. évi rettenetes árvíz pusztításai után nemcsak a régi gátak megerősítése és újjak emelése, hanem különösen az által szerzett el-évülhetetlen érdemeket, hogy sikeres konverzió folytán a közbirtokosság újabb megterhelése nélkül teremtette meg a társulat mostani anyagi helyzetének alapjait. A Máv.-val is oly kedvező egyezséget kötött, mely évi 15,000 korona hozzájárulási összeget biztosít a társulatnak. Az ő agítolására alakult meg a tiszai társulatok közös nyugdíjintézete, melynek jelenleg elnöke is. Sokoldalú elfoglaltsága mellett jutott ideje arra is, hogy kiváló értékű közgazdasági cikkeivel és könyveivel közgazdászaink elsői közé küzdje fel magát. Legkiválóbb ily nemű munkái „Néhány szó a Tiszaszabályzatról különös tekintettel a bodrogközi viszonyokra”, „Munkáestől Tokajig”, „Az 1895. évi árvizekről és belviszonyokról”, „A bodrogközi Tiszaszabályozó Társulat monografiája” stb. stb.

Zemplén megye monografiájában a közgazdasági részek megírását vállalta el. Mint kiváló szociológus a munkaadók és munkások közötti ellentétek elsimításán, a kivándorlás okainak elhárításán évtizedek óta dolgozik. A kiváló képzettségű nagybirtokos valódi mintagazdaságot létesített uradalmain s mint főrendiházi tag különösen közgazdasági kérdésekben elismert tekintélye a főrendiháznak. Lehetetlen egy rövidke cikk keretében felsorolni Majláth gróf érdemeit, de nincs is szükség rá, mert a holt betűknél marandandóbb örök meg nevének azok az alkotások, melyeket 25 év fáradhatatlan munkássága alatt létesített.

Mi, az események krónikásai csak kötelességet teljesítünk akkor, midőn gr. Majláth József ünnepeitese alkalmából vázlatos képét adjuk közeleti működésének s csüggedetlen kitartást, lankadást nem ismerő munkakedvet, a

multakehoz hasonló, sőt azokat tulszárnyaló sikereket kívánunk a némes grófnak a jövő 25 évre! . . .

Koronagyűlés.

A felesiki esperesi kerület papsága tavaszi rendes koronagyűlését — a közbejött többszörös akadályok miatt — 1908. június hó 11-én Csikszenttamáson tartotta meg, amelyen a püspök úr öngyerméltósága által kitűzött és a tárgyszorozatba felvett kérdések felett — az előadók véleménye alapján — a következő megállapodásra jutott.

Ad 1.) Mindenek előtt, már a meghívóban említett Kovács Mihály csikszépvízi lat. szert. plébános — mint előadó — olvasá fel azon kérdésre, hogy: „melyek az új elemi és kis katekizmus előnyei és hátrányai a régihez képest”, a nagy, fáradságos tanulmányt, mely megfontolást és szakavatottságot elárul és a nevelés-tan alapján filozofiai láncolatban összekapcsolva készített munkáját, melyben az érvek, úgy az előnyei, mint a hátrányaira nevezve oly megvilágításba helyezték a kérdést, hogy a kerületi papság azt teljesen magáévá tette. Eszerint az új katekizmusok előnyei a régihez képest ezek:

a) Hogy a jó tankönyv három fő alapelve szerint vannak kidolgozva, t. i. didaktikai, tanítási, methodikai, módszertani és a mi fő, a pedagógiai szempontok érvényesítésének szemelől tartása mellett; a miből származik a régi-ekkel szemben az az előny, hogy a cél és a kor követelményeinek jobban megfelelnek.

b) Előnye az új katekizmusoknak a kérdések szigorú praecizitása, a melyre a kérdést teljesen fedő szabatos feleletek következnek.

c) Előnye az új katekizmusoknak az, hogy a kérdések és feleletekben oly praegnans kifejezéseket használ, hogy a hit- és erkölcsi igazságokat minden kétértelműség kizárásával megörökítik a gyermek lelkében.

d) Előnye az új katekizmusoknak, hogy nem csak a lélekre, hanem a szívre is kíván-

nak hatni, amit az egyes szakaszok végén tett talaló szentirási idézetekkel kívánnak elérni és a bibliai egyes események felhasználásával a gyakorlati életbe átinni.

e) Előnye az új katekizmusoknak az, hogy a régiekben meglévő anyagból csak a legszükségesebb, legfontosabb és szorosan vett hit- és erkölcsi igazságokat ölelik fel.

f) Előnye, hogy megismerteti a gyermekekkel a lelkiismeret fogalmát, megmutatván neki, hogy a lelkiismeret szava: az Isten szava és az emberek legbiztosabb vezetője.

g) Előnye, hogy a jó cselekedeteket nem a megszentelő malasztal, hanem a bűnről szóló részzel kapcsolatosan tárgyalják; mert a gyermek könnyebben megérti a jó cselekedetek hatását és jutalmát, t. i., hogy megszerzik a menyországot, mint azt, hogy gyarapítják a megszentelő malasztot.

h) Előnye az, hogy a tanításmenetben a tananyag részeit oly módon fűzik össze, hogy azok a gyermek előtt könnyebben felfoghatók, mint a régi katekizmusokban.

i) Előnye, hogy az egyes fogalmak, szavak, szórend, stb. a gyermek képességéhez vannak mérve.

j) Előnye, hogy a régi katekizmus hosszú és tudományos feleleteit a tartalom megengedése szerint apróbb és világosabb kérdésekre darabolják és az egyes tárgyak megvilágítására képeket alkalmaznak.

k) Előnyei az új elemi katekizmusnak a réggel szemben, hogy imádság és keresztvétel-essel kezdődik, hogy a kátét a bibliaival tárgyalja és a végén a szentáldozásról, a függelékben a legszükségesebbeket előadja és a kiská-tenak, hogy a végén a minisztrációt magyar betűkkel magában foglalják.

Az új katekizmusoknak nem annyira hátrányai, hanem inkább fogyatékoságai pedig, a melyekről szó lehet a következők:

I. Az új elemi katekizmusnál fogyatékos-

a) hogy az egyes szakaszok minden bevezetés nélkül állanak a gyermek elé;

Tele van fényes festményekkel, gyönyörű zászlókkal, arany és ezüst díszítésekkel. Itt minden hely művészi kivitelű és jellegű remek művekkel van kitöltve. A falak, padok, mennyezet, padozat, oltárok, ruhák mind elragadják az ember lelkét és fölemelik Istenhez és a bold. Szűz Mária tiszteltetére, szeretetére hangolják. Minden Máriára emlékeztet, a szívet melegség, a lelkét áhítat, a keblet meghatottság tölti meg, mikor látja, mit tud az emberi nagy szeretet létrehozni Szűz Mária tiszteltetére. E templomban magyar zászló is leng, melynek látása meleg érzelmekekkel tölti el a magyar ember lelkét.

Azonban mindezen templomoknál leginkább vonzza az embert a Glóttá, a barlang. Itt jelent meg a bold. Szűz Mária és ez a hely, a melyért messze vidékről, a világ minden részéből elzarándokolnak a Mária-tisztelők.

A barlang sziklafala és a Gávé folyó közt levő teret cementburok fedi, rajta több sor pad van, a melyekben állandóan ezrével vannak ájtatoskodó lelkek. Egyszerű itt minden, de oly kedves, hogy azt elmondani nem lehet. Valami úgy vonzza az embert ezen egyszerű barlanghoz. Órákig ülül itt az itt tartozkodó hívő.

Ha imádkozik, lelke Istennek társalog; ha nem, lelke szemléli azokat a mankókat, melyek némán bár, de sokat és hangosan beszélnek, tanuskodnak a bold. Szűz Mária menynei szeretetének hatalmáról a szegény, szenvedő, bűnös emberiség iránt.

A szobor maga emberi nagyságnál kétszerte nagyobb lehet; febr márványból készült. A lábakat arany rózsák ékesítik, a kek öv és a rózsafűzér szépen láthatók. A szobor feje körül vékony ezüst lemezen e betűk olvashatók francia nyelven: „Én vagyok a szeplőtelen fogantatás!”

Egészséges és beteg ezrével foglalja el itt a helyet. Sokszor órákig imádkoznak itt cillinderesurak, lefátyolozott hölgyek, deli termeltű ifjak, törődött öregek az egyszerű néppel. Az ajkak mozgása, a szívek sóhaja őszinte lélekből fakadnak és bizonyítják, hogy nem imádkoznak hiába: a menyből kegyelem száll Lourdban a hívő lélekhez, meghatottság a szívre: erősödik a hit.

Itt szeretnek a lourdesi zarándokok tartózkodni, de ide hozzák a betegeket is. A szegény betegek is itt szeretnek a legjobban időzni fekvő vagy ülő ágyukban. Igen természetes. Itt látják a bold. Szűz Máriának gyönyörű szobrát, mely a megjelenés helyén és alakjában mutatja a Szűz Anya irtalmas szeretetét, a Bet-szaidda forrás kegyelmét. Hány sóhaj, hány fohász, hány bizalmas kérdés hangzik itt el, ki tudná azt feljegyezni? Ha az egészségesek lelkesült bizalommal kéri a szép Szűzet, meny-nyivel nagyobb lehet a betegek kérése, könyörgése, kik talán testben is, de lélekben is betegek. Meghatja itt Lourdesben az ember lelkét, ha egy ilyen beteget lát imádkozni bizalommal, áhítattal.

Itt látja az ember, hogyan tud imádkozni

az igazán nagy bajban szenvedő ember Ahoz, akitől isteni hite alapján egyedül várja a biztos segítséget testben vagy lélekben és mind a két-tőben. Ekkora bizalmat még nem láttam életben. Soha akkora erővel nem láttam még kitörni a szent elragadtatást. A szegény betegek áhítatos arca elárulja, hogy rendületlen a hitük, hogy törhetetlen a bizalmuk a betegek gyógyítójában, az Isten szent és hatalmas Any-jában.

Itt igazán beszélnek a szemek könnyei. E szegény betegek már akkor jöttek ide, amikor már nem volt számukra emberi, orvosi segítség sehol a világon. A hol az ember már tetetetlen, ott a bold. Szűz Mária még mindig tud is, akar is segíteni, ha igazán egeket ostromló módon kéri a betegek. Magamról mondom, senki sem tud úgy imádkozni, mint a beteg, ki immár egyedül csak Isten szent Anyjától vár segítséget. Emberi kéz és ész nem segít, mert kimondták a verdiktet, hogy két hónap és teljes szózlási bénaság s rá fél évvel a halál; de ott volt Mária is! Ő tud, akar és segített rajtam. És ezt minden benne bízó beteg megtalálja Lourdban.

Jertek ezért Lourdba testi lelki beteg testvéreim, vagy hozzátok tartozó hasonló beteg vereitek gyógyulása kegyelmeért, mert az az égi Szűz, az a hétfájdalom tőre által megsebzett Szív könyörül rajtatok is, mint rajtam.

Székely.

b) hogy a bibliai anyagot nem dolgozta fel kérdező alakban;

c) hogy épen az I. osztály tananyagánál nem adja a tiz parancsolatot az elfogadott magyar szövegben;

d) hogy a parancsok és szentségeknél mellőzi a szemléltető módszert;

e) hogy tárgyalja a bűnbánat szentségét anélkül, hogy a bűn fogalmát előre megismertetné;

f) hogy az I. osztály tananyaga az egész elemi katekizmusban el van szórva és sok oly alapismeretet akar közölni, a melyek felfogására az I. és II. osztályos gyermek még képtelen és

g) fogyatékoság az új elemi kátenál az, hogy az egyes kérdések igen hosszú mondatokban vannak foglalva, a melyeket a gyermek megismételni alig tud.

II. Az új kis katekizmusra nézve fogyatékoság az:

a) hogy a kegyelemről beszél, de annak fogalmát nem adja sehol;

b) a szentségeknél nem mondja meg azt, hogy a keresztség és paenitentia tartás szentsége miért nevezetetik holtak szentségének;

c) hogy felállít egyes kérdéseket minden közvetítő ismeret nélkül és erre theologiai definíciót vár feleletül;

d) hogy nem vette át az elemi káte feleleteit szóról-szóra, hanem ugyanazon anyagról új és bővebb kérdést állít fel, ami új anyagnál szolgál s így a munkát szaporítja;

e) hogy néhol a régi kátenak két-három kérdését csillag alá együvé foglalja, ami a bebetanulást nagyon nehezíti. Már pedig be kell tanulni, mert előirt tananyag. Itt elé áll a hitoktató részére az a kötelesség, hogy azt fel kell bontsa több kérdésre;

f) nyomasztó az, ha nem is fogyatékoság, hogy különösen a III-ik osztálynak akkora a tananyaga, hogy azt feldolgozni heti 2 órán lehetetlen; mert van 21 katekérdés és 19 bibliai szakasz a tulajdonképeni 54 órára.

g) Fogyatékosága, hogy a felsőbb osztályok anyagai a kis kátenban, csupán a jegyekre való hivatkozással szétszórtan vannak s így a gyermek a következő óra anyagát mindig keresgeti s ezáltal sok időt veszít egy tanévben keresztül.

A teendők és felosztásra vonatkozólag szintén tett ajánlatot az előadó, a melyre nézve ide esatollatik az írásbeli munkálata, a melyet a kerületi papság szintén elfogad.

Ad 2.) Azon kérdésre, hogy: „Melyek a papnak kötelességei a katolikus sajtóval szemben”, előadó: Lukács Vilmos csikszentdomokosi plébános tartá meg felolvasását, a melyben rámutatott a századok egyházellenes törekvéseire és e törekvések keresztül vitelének eszközeire s ezek között különösen a mult és jelen század eszközeire: a sajtóra, a melyben a nemzetközi szocializmus az újság után kapkodó embereknek, mintegy észrevétlenül tölti meg eszt és szívét hamisan és egyházellenes érzelmekkel. Leírja a társadalmi rétegek érzelmeit és hogy titkon mikép bujtogatnak egyes utazók könyvek, füzetek, heti- és napilapok utján s teendőkül ajánlja a koronagyűlés által is elfogadott azon javaslatát, hogy:

a) Lépjön be minden pap az országos kath. sajtóegyesület rendes és vagy legalább pártoló tagjának;

b) a kerületi papság pedig mint testület álljon be az országos kath. sajtóegyesület alapító tagjának;

c) törekedjünk arra, hogy a 2 filléres „Új-

lap“-ot minden községben honosítsuk meg s ez által a zsidó lapokat szorítsuk ki községeinkből;

d) nyerjünk meg községenként jó rábeszélő lapkihordó egyéneket s ez által terjesszük a jó irányú lapokat;

e) kérjük meg a püspök úr öngyméltóságát, hogy tetszése szerint az évnek valamelyik vasárnapját rendületileg tegye a sajtó napjává, amikor tartassanak felolvasások, rendeztessenek gyűjtések a kath. sajtó javára s egyes jóirányú fizetkék és újságok mutattassanak be a népnek.

Ezután Bálint Lajos főesperes indítványára az országos kath. sajtóegyesület javára adakozás gyűjtése indított meg a koronagyűlés jelenlévő tagjai között. Begyűlt összesen 229 korona, a mely összeggel a kerületi papság, mint erkölcsi testület az országos kath. sajtóegyesület alapító tagjává lenni elhatározza.

Azon kérdésre: hány kerületi pap járát kath. lapot és folyóiratot a megjelent tagok bevallása szerint jár összesen 86 napi- és hetilap és folyóirat, illetőleg példány.

Ad 3.) A naponkinti (és hetenkénti) szt. áldozásról szóló Dekretum magyarázatát felolvasásában kifejté Vilman Géza csikszenttamási lelkész, mint előadó, a melyben mindennek előtt rámutat a keresztyénység üldözése korára és e korban a gyakori, illetőleg naponkénti áldozásra, mint a mely nyújtotta azt a lelki erőt és bátorságot, hogy az első keresztyének Jézus és hitőkért még a legkínosabb haláltól sem iróztak; rámutat a mai kor törekvéseire, melynek főcélja a keresztyéneket elvonni az erő és kitartás központja: az Oltárszentség vétele és imádatától; de rámutat egyszersmind a hit legfőbb öre: Pápa öszentségének, az égi ihlettség vezetett óhaja és határozatára is, a melyben a gyakori, sőt mindennapi áldozás mellett emeli fel döntő szavát; mert tudja, hogy csak ez ad erőt a hit küzdelmeiben, ez emeli fel a sziveket az égiek felé, ez vezeti vissza a világot Jézushoz, aki az: „út, igazság és élet;“ ez újít meg mindent Jézusban. Rámutatott arra, hogy milyen szándék, milyen lelki állapot és előkészületet kíván meg a naponkinti szentáldozás, hogy a kívánt eredménye meg legyen és ezt mind az indokolt magyarázattal kíséri. Ezután feltételezt az a kérdés, hogy: „mely plébánián honosult meg a naponkénti vagy hetenkénti szentáldozás és milyen eredménnyel?“

Ennek bejelentése után, a mely még mindig a kezdet nehézségét tünteti fel, felhoztattak azon alábbi akadályok, melyek a naponkénti és gyakori szentáldozást meggátolják, t. i.:

a) hogy a hívek nem tartják magukat méltónak naponkinti áldozni és pedig a sok apró nemesak naponkinti, hanem óránkénti bötlés miatt;

b) hogy szégyenlik magukat az előző életükre való tekintetből a mindennapi áldozás miatt a világ elítélésének kitenni;

c) hogy a naponkinti áldozás miatt egyes játszi és trefás megjegyzések tettenek, ami szintén elvon egyeseket a naponkinti áldozástól; de legfőbb és legkomolyabb akadály a mindennapi áldozásnak az, hogy:

d) faluhelyeken a nép tavasztól késő őszig legnagyobb részben — igen sokszor — kora reggeltől késő estig a mezei munkával foglalkozik, ami legtöbbször hétköznap elzárja a templomba járás és így a mindennapi áldozástól is. Ha a nők esetleg érkeznek is, de hogy az erdőn és mezőn munkálkodó férjeik előtt visszatetszést, házi zavart ne idézzenek elő, inkább lemondanak arról, hogy naponkint templomba jöjjenek és áldozzarak.

Indítványképen felhozta felolvasó — ami a koronagyűlés által is elfogadtattott, — hogy

amíg ez a szt. és üdvös szokás megerősödik, különösen adventi és nagyböjti időben kell a mindennapi áldozást ajánlani, amikor a hívek inkább előjöhettek és szoktak előjönni a templomba; az adventi és böjti időben pedig a szomszéd papok — egymást kicserélve — tartassanak missziószerű beszédeket a gyakori áldozás hasznáról, hogy a nép idegen paptól is hallja ezt, a mi sokkal nagyobb hatással szokott járni és a gyónatás alkalmával minden gyónatót tegye ajánlatba a gyónónak a naponkénti áldozást, mint a bűntől oltalmazó mennyei orvosságot.

Ad 4.) A „Katolikus Népszövetség“ mibenléte, szükségessége, célja s megalakítása külső mechanizmusáról Kóródy Mihály csikszentmiklósi plébános olvasta fel, mint előadó az e tárgyban nagy tapasztalatot, látkört, tanulmányt és jártasságot eláruló dolgozatát. E miben a felolvasó szemek elé állítja a társadalom ez irányú érzelmeit és munkásságát; rámutatott a katolikus népszövetség gyökerére, a melynek hajszálai az egyesülés és a népeletből kell, hogy a táplálékát szíjják; szükségességére, a melyet eddig annyira nélkülöztünk, de a hiányát mindenkor szomoruan tapasztaltuk is; céljára, amely az ország katolikussait az eddig tepesdő nemtörődömségből van hivatva felrázni és a tett mezéjére hini. A megalakításra nézve pedig ajánlja, hogy mindennek előtt minden községben a helybeli pap, a tanítók és a társadalom felsőbb rétegeiben álló egyéneknek kell tanulmányozni a kath. népszövetség mibenlétét, ezután a néppel megismertetni és pedig először kisebb összejövetelek, később nagyobb gyűléseken haszná és célja kifejtésével, amelyet ha a nép megért, lehetetlen, hogy a kath. népszövetség tagja ne kívánkozzék lenni. E felolvasás hatása és a kerületi főesperes ajánlatára elhatározottat:

a) hogy minden pap a legrövidebb idő alatt az ő községében alakítsa meg a kath. népszövetséget;

b) kéressenek meg a kántor és tanító urak, hogy jöjjenek e tekintetben a papok segítségére;

c) jöjjön segítségére az alapszabályok értelmében minden papnak a körü agítátor, aki a pap meghívására legyen köteles megjelenni és működni. Az esperesi kerületet felosztja a koronagyűlés három népszövetségi kerületre és Kóródy Mihályt, Kovács Mihályt és Fekete Imrét agítátoroknak megválasztja.

Ad 5.) Az egyházmegyei zsinat előkészítő bizottsága által felkeltődött kérdéspontokra a koronagyűlés a következő választ adja:

I. Tekintettel arra, hogy a házszentelés annyira beelte magát a nép szíve és életébe, hogy azt nagyobb megrázkodtatás nélkül — különösen a székelyföldön elhagyni nem lehet, s ha megpróbáltatnék, ebből a papra háramlanék az egyes községek egész odiuma, dacára annak, hogy minden évben egy-két papnak kerül az életébe s majdnem minden pap 1—2 hétig sinli, ne mondjuk: megfekszi a több napig tartó házszentelést, azt továbbra is fenntartandónak véleményezi.

A hol csak egy napig tart a házszentelés, ott anticípálni lehetséges; de a hol 3—4 napig eltart, ott anticípálni lehetetlen. E helyett javasolná a kerületi papság, hogy — ha a rubrikák megengedik — tartassék hajnali mise, a melyre a hívek rendszeren, mint a nappali nagymisére úgy elszoktak jönni, szent beszéddel, s ha ez nem lehetséges: akkor a vizkereszt ünnepe dél előtt házszentelés ne legyen, hanem az ünnepélyes szt. mise és szt. beszéd rendszeren tartassék meg s a házszentelés a helyi kö-

rülmények szerint az nap delután, a megelőző és következő napokon végeztessék.

2. Azon pontra: „Hogy nem volna-e célszerű legalább a városokban karácsonykor kihirdetni, hogy a pap csak ahhoz megy házszentelni, aki azt előre bejelenti, vagy a kitett ívre ebbeli óhaját neve aláírásával kifejezi:” a koronagyűlés ezt sem tartja itt a székegyháza celszerűnek; mert a hová a pap be nem megy házszentelni, az itt büntetészerű jelenség a nép előtt s megtörténik, hogy a család egy része emiatt óhajítja a házszentelést, míg a más része nem s így a családok között eltelő megjegyzések és a családtagok között pedig zavarok és kellemetlenségekre adna okot.

3. Ami az egyes ténykedéseknél a liturgikus nyelvet illeti, a hívek lelki java szempontjából a kerületi papság óhaja az, hogy a szentelmények, temetések, körmenetek (úrnapi, buszaszentelési, husvéti stb.) magyarul végeztessék; mert a népre másképen hat az, amit ért, mint amit hall, de nem ért. Azonban főhajtása a koronagyűlésnek, hogy adassék ki e célra egy egységes vezérkönyv, amely az egész egyházmegyében föltétlenül kötelező legyen, hogy így minden egyes hitközségben hallja ugyanazt a publikum és hogy egyöntetű legyen a dallam is, kottára téve, hogy mikor egyik-másik községben több papnak kell fungálni: mindenik ugyanazon dallamban otthon legyen s ne kelljen hallgatkozni egyik-másik „nóta tulajdon”-ára.

4. Arra a kérdésre, hogy: „Szokás, főleg vegyes vallású községben, hogy nem katolikusok temetésekor a katolikus templom harangjait is meghuzzák . . . és nem lehetne-e börtány vagy kellemetlenség nélkül ezen szokást megszüntetni?” A kerületi papság, tekintettel arra, hogy ez a régi abus, az egyes, sőt talán minden vegyes vallású községben begyökeredett; tekintettel arra, hogy a harangozás megtagadásából a papra nagy kellemetlenség származik, mert elsősorban őt okozná a megtagadás; tekintettel arra, hogy a harangozás „communicatio in sacris”-nak nem vehető; tekintettel arra, hogy amugy is ellenfeleink — ha ok és alap nélkül is — úton-útfélen türelmetlenséggel vádolnak; továbbra is türendőnek véleményezi. Azt azonban ajánlja, hogy harangalap, vagy templompénztár javára, a legnagyobb díj követeltesse, hogy ennek fizetése tartsa vissza legnagyobb részét a harangoztatástól s így lassanként ők hagyják fel a harangoztatás óhaját.

5. E pontnál, hogy: „minő liturgikus ellen-szokások vannak főleg: temetés, körmenet és dél-esti isteni tiszteltetknek és ezek mennyiben tartandók fenn és teendők az egész egyházmegyére általánossá?” — a kerületi papság, a kopersótételt fenntartandónak véli; mert ezen aktust már a régiségenél fogva itt székegyháza a nép a temetés egy fő részének tartja és tekinteti s mint ilyen egy könnyen kitörlni nem lehet s emellett ezen szertartás alkalmávaligen sok helyt a házból — egészségi szempontból — a csűrbe, vagy más elzárt helyre szállítják a temetésig. Azt azonban a kerületi papság általánosan óhajítja és kéri, hogy a kopersótételt magyar szövege hivatalosan szövegessék újra, ez tétessék kötelezőleg általánossá mindenütt, ahol a kopersótételt szokásban van, hogy ez a sokféle „sójajok”, talán nem is katolikus szerzőtől összeállított „búsongások” és a már szinte neveltség ősi szavakból álló „szövegek” tolláltassanak és helyébe egy a helyzet szomorú körülményeivel, a kor irodalmi követeléseivel és főképen az egyház szellemével összeillő szöveg vetessék fel. Általános óhaj az, adassék ki egy hivatalos magyar

szérkönyv, amelyben minden körmenet, szentelmény és — a mise és szentégek kiszolgálásán kívül eső — teendők szövege, esetleg dal-lama legyen benne és legyen egyházmegyéileg általánosan kötelező. Ezt annál inkább óhajítja a kerületi papság, mert ha a görög katolikusok — itt-ott — a ritusok szövegét már magyar nyelven törekednek bírni, azt nekünk magyar papoknak kétszeresen kell, hogy óhajtsuk, a melynek a hívő népre is jó hatása és eredménye biztosan várható.

Ad. 6. Következik a tárgysorozat azon 6-ik pontja, melyben a papság felhívatik a: „Hosszú Ferenc alsíki főesperes által megküldött pápi nyugdíjújra vonatkozó javaslatához” való hozzászólásra.

Miután a kerületi papság e tárgyban a Hosszú Ferenc alsíki főesperestől már 478—1907. sz. alatt egy: „Tervezet”-et kapott kapcsolatosan: „A kézdi-orbai esperesi kerület egyik tagjának-melléklet” című tervezetével s ezekre nézve a kerületi papság, még az 1907. október 22-én megtartott koronagyűlésen úgy intézkedett, hogy e két tervezetből Balló János csikmadarasi és Kőrödi Mihály csiksztmiklósi plébános kiküldötték készítsenek a megadott és még beküldendő vélemények tekintetbe vétele mellett egy tervezet, amely el is készített s a „Közművelődés” 1908. évi 14. és 15. számában már napvilágot is látott s a mely „tervezet” most ez alkalommal a gyűlés előtt felolvasatott és egész terjedelmében elfogadtatott: ugyanezért a Hosszú Ferenc alsíki főesperes által most közelebbről felküldött újabb „tervezet”-e nem tárgyalatott, hanem a felett a gyűlés napirendre térve kéri úgy az alsíki, valamint a többi esperesi kerületeket is, hogy e tervezetet ha jónak látják, ők is elfogadják, vagy ha jobbat bemutathatnak — a mi előtt örömmel kalapot emelünk — bemutatni szíveskedjenek. Egy azonban leverő e tárgyban, az t. i., hogy a míg egy sok nemzetű állam legfőbb törvényhozói testületében egy országos törvényt egy-két hónap alatt letárgyal és szentesített, eddig egy egyházmegye papsága az ön sorsa feletti egy kérdés eldöntésén évtizedeken keresztül rögödi. Óhajtandó volna, hogy a Püspök Úr Ó Nagyméltósága az ősi koronákra e kérdést tűzné ki, az ezeken hozott határozatok és megállapodások egy bizottságnak, amelynek két része a plébánián működő papokból állana — adatnának ki és így egy fél éven belül az ügy letárgyalatnék. Különbön elfogadott „tervezet”-ünket ez alkalommal e jegyzőkönyvhez csatoljuk.

Ad. 7. Az esperesi kerületnek új beosztása kérdésébe a kerületi papság — tekintettel arra, hogy a körülmények miatt koronagyűlését csak a mai fent írt napon tarthatja s ez idő miatt e tárgyhoz csak post festa szólhatna — mélyebben nem bocsátkozhatik. Azonban az esperesi kerületet szétdarabolni — dacára hosszúságának — nem ajánlja.

Csikmadaras, 1908. június 22-én.

Balló János,
plébános, kerületi jegyző.

H I R E K.

— **Fenséges vendég.** Lipót Salvator főherceg ő csász. és kir. fensége, tüzérségi főfelügyelő kedden reggel városunkba érkezett és a helybeli tüzérséget hivatalosan megvizsgálta. Délfelé püspök urunkat kereste fel, kinek kalauzálása mellett megtekintette a székesegyház építési munkálatait s meglegedését és örömet fejezte ki e régi műértékű székesegyház meg-

újítása felett. Delben 1/21-kor püspök urunk ő fensége tiszteletére ebédet adott, melyre hivatalosok voltak az építő bizottság vidéki tagjai és Novák Ferenc polgármester. Ebéd alatt az udvaron a katonai zenekar játszott. Delután a fenséges úr folytotta útját Szebenbe.

— **Személyi hírek.** Weisz Ferenc nagyszombati kanonok, volt zavarai plébános pár napig püspök urunk vendége volt. Innét Szomszujvárra utazott rokonai látogatására. — P. László Ferenc jezsuita atya Kalocsáról ide érkezett s kedden megkezdte az irgalmas nővéreknek a lelkigyakorlatot. Innét Csikszomlyóra utazik a papok és tanárok lelkigyakorlataira. — Báró Forster Gyula, az országos műemlékek bizottságának elnöke, dr. Pósta Béla egyetemi tanár és Möller István műépítész kedden Alvincré, hol a régi Martinuzzi kastélyt szemléltek meg, városunkba érkeztek. — Gróf Mikcs János főesperes plébános pár napig a püspöki aula vendége volt.

— **Tudomással.** A szüneti számokat főszerkesztőnk elutazása és két hónapi pihenése miatt Héjja Kálmán egyházmegyei pénztáros fogja szerkeszteni. Tehát minden levelet vagy általában a szerkesztőség vagy az ő címére szíveskedjenek küldeni.

— **Papszentelés.** Jún. 25, 26. és 27-én szentelte fel Kegyelmes Püspök atyánk Bodó József, Brassay Imre, Felser Miklós, Duffek János, Gáspár Béla, Hollanda János, Kovács Balázs, Jenáky Ferenc, László Imre, Naláczky András, Pál Mózes, Potovszky Dávid végzett teológusokat s Fráter Kelemen Augustinus és Fr. Ferencz Pál ferencendi szerzeteseket áldozópapokká; Kovács Lajos és Lestyán József végzett teológusokat pedig alszerpapokká. Reggeli 7 órakor kezdődtek a lélekemelő szertartások, melyek alatt többször nedvesedett meg a hívek s felszendelendők szeme egyaránt. A szertartások szépsége, magasztossága s jelentőség-teljesége folyton fokozódott s 27-én az áldozópapszentelésben érte el teljességét. Egy kis diákot, saját szavai szerint a békecsók hatott meg leginkább. Egy idősebb hívó lelkét az a jelenet ragadta meg, midőn a két sorban térdelő levita fejére 12 felszentelt pap rítette kezét. Ünneplés csend volt a székesegyházban. Ott terdeltek szép reményekkel, szép tervekkel s kilátásokkal telt ifjú leviták, kik csak mint jövő-dő láttak maguk előtt az élet küzdelmeit s a felszentelt papok, kik az élet harcait részint már megkezdették, részint megkezdődtek benne, részint el is fáradtak, mert egészen ifjú, középkorú, s fehérhajú, reszketőkező öreg ember is volt közöttük, szótalanul, mely megindulással, jártak levitáról-levitára. Egy növendékpap lelkére az a jelenet volt legmélyebb benyomással, midőn a püspök szent olajjal megkenete a leviták kezét s ők örömtől, szent áhitattól kipirult arc-al jöttek vissza s bekötött kezükön valamennyien azt a négy ujjat nézték, melyek között az édes Jézust olyan sokszor fogják tartani. Valóban, ha sorjába vennők a jelen volt híveket, mindenki tudna valamit mondani, mert az ősrégi szertartások telítve vannak isteni erővel, mely minden lélekre, minden szívre hatással van. A szent ünnepeket a Kegyelmes Püspök Úr atyai allocutioja tetőzte be a szent mise és szertartás végén. „Testvéreim — úgymond — őrizték meg e szent napok emlékét szívetekben s jussanak eszetekbe az emlékek az élet legkülömbözőbb körülményei között is. Szentelések első napja az Úrnapi 8. napjára esett. Légyetek az Oltáriszentségnek hűséges szolgálói, tekintésétek elveszettnek azt a napot, melyen az Úrszentestével legalább egy lelkét nem

erősítettetek az élet küzdelmeire, emlékeztetek meg a prófeta szavairól, a kisdedek kenyeret kértek s nem volt aki törjön nekik. A második napon Jézus Szent Szívének ünnepe volt, tanuljatok tőle szelidséget és alázatosságot. Szt. László királyunk, Erdély védszentjének ünnepére esett a harmadik nap. Ő törte meg itt a pogányság utolsó maradványát, erősítették magokat szent példáján a modern pogányság elleni küzdelemben! — Amen.

— **Requiem** megboldogult Lónhart püspökért kedden volt. Püspök urunk tartotta nagy segédlettel reggel 7-kor.

— **Kegyelmes urunk szünideje.** Püspök urunk miután esütörtökön a concurzust megtartotta — melynek eredményét a következő szám hozza — a déli gyorsvonattal Budapestre utazott, hogy ott a Regnum Marianumban tartandó gyűlésen elnököljön. Azután néhány napot családjá körében tölt, hogy ott az első szt. áldozásban és bérmálásban részesítse fivéreinek gyermekeit. Majd Slavóniában megáldja a mi-holyái kápolnát, melyet a középkori művészi stílusban épült kastély keretében Möller műépítész tervezett. Önnét orvosai tanácsára több hétig fürdön kell tartózkodnia. Hogy távolléte miatt az ügyek elintézése késedelmet ne szenvedjen, a magánleveleket, alapítványi és egyéb kéréseket a püspöki hivatalhoz kell címezni, mert megtörténik, hogy egy vagy két héten át a magánleveleket nem küldik utána, hogy a pihenés teljes legyen. Nem lízonymég, hogy Reichenhallban vagy más esendes helyen fogja a hívek szolgálatában megviselt egészségét helyre állítani.

— **Megalakult bizottság.** Kedden délelőtt 10-kor megalakult a székesegyház restaurálásának ellenőrző építető bizottság püspök urunk elnöke mellett. Tagjai városunkból a káptalánon kívül Novák Ferenc polgármester, dr. Cserni Béla, dr. Balázs Endre és dr. Kóródy Péter.

— **Az új papok ebéde.** 25-én adta a Püspök úr a felszentelési ebédet. E tényével is atyai szeretetének s figyelmének adta tanújelét, hogy a kettős ünnep s a közeli primiciák miatt sürgőssé vált utazásban ne zavarja a felszentelteteket. Atyai szívének egész melegségével kívánt kitartást a nehéz pályára. Ebéd végén egyenként megkérdezte mindenik kívánságát a jövendő állomás helyére nézve, hogy mindenkinek saját ügyeiségehez s képességeihez annál találóbb helyet adhasson.

— **Az első áldás.** A ferencrendi templomban tartott Jézus Szent Szíve litániára az új papok is megjelentek 21-én, hogy fényt tölük telhetőleg emeljük s a szeretet adóját némileg ezzel is lerójják az édes Jézusnak. Két új pap, Kovács Balázs és László Imre, adta ez alkalommal áldását az egybegyűlt hívekre. Litánia elején úgy tűnt fel a szemlélőnek első tekintetre, hogy szokatlanul kevés hívő jött el a templomba, s mikor az áldásadásra került a sor, egyszerre mintha a templom tömve lett volna, nagy tömegben mentek a hívek, hogy az új papok áldását vegyék.

— **Irgalmas nővérek** zárdájában június 23-dikán volt az évzáró ünnepség, 24-dikén az ünnepélyes Te Deum és a bizonyítványok kiosztása. A vizsgák a megelőző napokon folytak le nagy közönség s az érdeklődők jelenlétében dr. Ujfalusi József apátkanonok elnöke mellett. Mindenki tudja, mily hazafias és vallás-erkölcsi missiót teljesítenek a jó nővérek, de a vizsgák és az ünnepségek csak még jobban megerősítettek mindenkit ebben a véleményben. A sok türelmet és fáradságot igénylő kézimunka és rajz

kiállítás két nagy termet töltött be, ezt is sokan látogatták. Az ideigzigató vizsganapokhoz még az is hozzájárult, hogy két nagy beteg nővért sr. Salesiát és sr. Bernardint kellett éjjel nappal ápolniok. Kedden reggel már a lelkigyakorlat kezdődött a jó nővéreknek P. László jezsuita atya vezetésével. Kívánjuk nekik, hogy a nehéz iskola évet, a vizsgákat s a lelkigyakorlatot jól-éső pihenés váltsa fel a Caritas hős berkeiben.

— **Folyó évi jún. 26-án** Nagyenyed város képviselőtestülete által tartott közgyűlésen a **Múzeumok és Könyvtárak Országos Szövetségét** a város Dr. Farnos Dezső indítványára Dr. Wlassits Gyula személyében felkéri, hogy az 1909. évi közgyűlését Nagyenyeden tartsa meg.

— **Az alsófehérmegyei történelmi, természettudományi és régészeti társulat** jún. 28-án tartotta évi közgyűlését. A közgyűlésen Ujfalusi József apát, alelnök elnökölt. A nagyenyedi tagok közül résztvettek Török Bertalan alelnök, Bodroghy János választm. tag. Az egyesület életéből néhány fontosabb mozzanat itt következik. Csathó János ny. alispán az elnöki tisztséget elfogadta, de az ügyek vitelével Ujfalusi alelnököt bízta meg. A vezetőség most tette közzé XIV. Évkönyvét, mely gazdag tartalommal jelent meg. Első cikke egy szép megemlékezés Reiner Zsigmondról, Cserni B. az apulumi maradványokról tizenötödik közleményét teszi közzé és a Bethlen G.-féle vízvezeték maradványait ismerteti. Imets F. Jakó A régi Fehérvár fekvése és részei címmel irt egy tanulmányt tört. értekezést. Ávéd Jakónak gyulafehérvári esőviszonyairól irt harmadik közleményét olvassuk. Az elnök kegyeletes szavakkal emlékezett meg Reiner Zsigmondról, a társulat alapítójáról és pártfogójáról, kinek ravatalára koszorút tétetett. A család viszont halála jeléül megfestette a társulati múzeum számára az elhunyt arcképét. A társulat ügyei a lefolyt évben a rendes keretek között tolytak. Ásásokra 600 koronát fordítottak állami segítségből. A múzeum szépen gyarapodott, mivel az állam is több ezer darabból álló letéttet helyezett el benne, részint természetrajzi tárgyakat, részint prae-historikus leleteket. Az ásások eredményeképpen is igen sok tárgy került a múzeumba. A múzeumot 8 év alatt 3514 személy látogatta. Új tagokul jelentkeztek Schermann Kálmán vendég-lős, Lestyán József alszerpap, Fridli Sándor mérnök. A választmányba a kisorsolt tagok helyett megválasztottak: Gáspár János, Bartha Győző, Bánfi Kázmér, Rusán Florián, Ávéd Jakó, Csubri Bonifác, Majláth Ferenc, Bartha Zsigmond, ügyész Adorján Samu lett. A közgyűlés Cserni Béla múzeumőrnek és a többi tisztviselőnek köszönetet szavazott, Barts Mártont a múzeumi segédőr címmel tüntette ki.

— **Egy kis remnisztencia.** Egyházmegyénk egyik közkezdeltségnek örvendő papja a napokban jubileumot tartott. Ebéd közben szóba kerültek az elmúlt évek is. A jubiláns elbeszélte az ő első ministrálásának a történetét. Gyakran eljárt a templomba, hogy megtanuljon ministrálni. A sekrestyés már jól ismerte a kis szorgalmas templomjáró fiút, azt azonban nem tudta, hogy a fiú tud-e ministrálni. Egy alkalommal több idegen pap érkezett, a kik a ministráns fiukat mind lefoglalták. Mikor a plebános jött már nem volt más ministráns, mint a jelenlegi jubiláns, aki mindig szerényen visszavonult. Most azonban a sekrestyés nem sokat gondolkozott, a fiú kezébe adta a könyvet és elindította az oltár felé. A leckéig nem történt semmi baj, hanem mikor a könyvet át kellett vinni, akkor ő nem tudta, mi a teendő. A miséző pap intett neki, de ő nem értette meg. Az integeté-

sek egyre fenyegetőbbek lettek; a ministráns gondolta, hogy itt baj van. Egy újabb intés, de akkor a fiú már a templomajtójánál volt. Ott hagyott oltárt, papot, kalapot mindent. Állítólag nem is ment addig vissza, míg annyira meg nem változott, hogy a kellemetlen emléket eltagadhatta.

— **Nyergestetői emlék.** Kozmás község képviselő testülete jún. 14-én tartott rendkívüli közgyűlésében a helyi és vidéki értelmiségből állandó rendező bizottságot választott körülből 150 taggal a székely lacedemonok termopylei ütközetének évenkénti méltó megünneplésére. Jún. 21-én tartották alakuló gyűlésüket, melyen Kozmás község a nyergestetői emlék gondozását magára vállalta. Egyttal aug. 2-ára az elnököli főszolgabíró vezetésével megállapították a másort. Főszolgabíró, kir. tanfelügyelő, a kerület képviselője és az alesi ki tanító testület fogja a hazafias ünnepeket minden politikai árnyalattól menten szép programmal kitölteni bizonyára a székely nép szokott érdeklődése mellett.

— **Tanítóegyesületeink Szövetségéből.** A szövetség gyűlésre a választmány a meghívókat már kibocsátotta. A meghívó szerint a tanterv készítő bizottság 12-én délután kezdi tárgyalását, 13-án folytatja és befejezi, 14-én reggel 8 órától tartják a közgyűlést. A vasuti kedvezményes jegyek váltására szóló igazolványok megérkeztek, érvényességük ideje júl. 9-től aug. 4-ig terjed, ezeket a tagoknak rendelkezésére bocsátják. Akinek szüksége van ilyen igazolványra, forduljon Imets F. Jakó elnökhöz. Az elnökség jún. 29-én tiszteltgett kegyelmes püspök urunknál és bemutatta a tárgysorozatot. Ő excellenciájára teljes pártolását ígerte a Szövetség ügye iránt.

— **Meghívó.** Az erd. egyházmegyei papok missió egyesületének Csíksomlyón július hó 11-én, közvetlen a szt. gyakorlat után közgyűlése lesz, melyre az egyesület tagjait és a főtiszteletendő testvéreket szeretettel meghívja az elnökség.

— **A helybeli mészárosok és hentesek** a vajasdi tüzkárosultak javára esütörtökön jól sikerült zeneestélyes táncmulatságot tartottak. Magyarigebn hasonló célből mulat a hegyaljai ifjuság július 4-dikén. Itt még tűzijáték is lesz.

— **Új székely gyógyfürdő.** Lembény község határára, a Farkaspatak nevű helyen kenes forrást fedeztek fel, a melyet kellően felfogva, most kenes fürdővé alakították. Az új fürdő, mely a község tulajdona, már meg is nyílt.

— **Adó-elengedés jégkár esetén.** Tekintettel arra, hogy a közelmúltban az ország számos vidéken nagy jégesők és a jégesővel kapcsolatos felhőszakadások helyenkint a természetben igen nagy mértékben, részben teljesen elpusztították; az ilyen vidéken az adónak egyharmadát, kétharmadát részben, esetleg egészen is elengedik. Adóelengedésre a kárvallott gazda csak akkor tarthat igényt, hogyha a községben a községi előjárásagoknál, városokban pedig a polgármestereknel a káreset megtörténte után számított nyolc napon belül azt irásban bejelenteli és a kár fölvételére szükséges nyomtatványokat, melyek ivenkint 4 fillérért beszerezhetőek, a bejelentéshez csatolja.

— **A gyergyó-szentmiklós—dédai** útvonalon serényen folynak a munkálatok; a munkások között — kik tulnyomóan magyarországiak — székelyföldi munkások is láthatók.

— **Villamsujtott kapások.** Mult hó 19-én Remetén nagy égi-háború volt; Laczkó Angi Imréné többet magával dolgozott a mezőn. Mikor a zivatart kitört, Laczkó Angi Imréné társával együtt a kiürült zsákokból sátrat készítettek s más monedék helynek hiányával itt húzták

meg magukat. Mikor a vihar elmúlt, vették észre, hogy Laczko Angi Imréné halva fekszik a földön. Halálát az idézte elő, hogy egy ásót tartott a kezében és arra tette fel a zsákot, a villám ennek következtében sújtott le. A többiek csak rázkódást éreztek.

— **Gyógynövényt beváltó állomás.** A kolozsvári gazdasági akadémia egyik ezidőszert nem használt magtárhelyiségét, a földmivélségi miniszter rendelkezése arra használják föl a nyár folyamán, hogy szárítsák és piacképesé tegyék a beváltásra küldött gyógynövényeket. A magtárt erre a célra megfelelőleg átalakították. Ezidőszert beváltják a csalánt, a papsajt-levelet, a beléndék levelet, a keserű lapu gyökerét, a fehér ürmet, a bodzafa levelet, a centuriát, a hársfavirágot, levéllel és levél nélkül, a buza-virágot, továbbá az ökörfark-kóró virágot. Nagyon keresett az idén a széklüvirág. Megveszik még a cseresznye és a meggy gyümölcsének a szárát. A kőrisbogárért 2—2 és fel fillért adnak kilogrammonként.

— **A nagyszebeni Szt. Orsolya-zárda tan- és nevelőintezeti előjárása** ez uton is becses tudomására hozza a n. é. közönségnek, miszerint a vezetése alatt álló — eddig 2 — osztályú felső népiskoláját, már a jövő — 1908—1909. tanévtől kezdődőleg — 4 osztályú polgári iskolává alakítja át. Továbbá ugyancsak ez uton értesíti a m. tisztelt és érdekelt szülőket, hogy belnőveldejének kibővítése által a bellakó növények számára tágas és kényelmes otthonról gondoskodott, hogy havi 32 korona legalacsonyabb árban is a növendékeket gondos ellátásban részesíti. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál a nagyszebeni Szt. Orsolya-Rendház előjárása.

— **Vége a potya újságolvasásnak.** A Kuria érdekes és bennünket is közelről érdeklő ítélet hozott, amelyben kimondja, hogy mindenki, aki huzamosabb ideig elfogadja a neki kézbesített lapot, annak árát még akkor is meg kell fizetnie, ha a lapot nem rendelte meg. Mindenesetre nagyon helyes a Kuria ítélete, mert bizony sok visszaélés történt ezen a téren. Sokan megtették például, hogy megrendelték a lapot egy hónapra, azután elfogadták azt egy évig is s amidőn fizetésre kerül a sor, megtagadták azzal, hogy csak egy hónapra rendelték meg. A Kuria ítélete most megszünteti az ilyen címen gyakorolt ingyenes újságolvasást.

— **Emésztési zavar tüdőbajosoknál** egyik a legkellemetlenebb komplikációknak. Ezen betegnek, kik a legjobb táplálkozásra vannak utalva, az étvágy megszűnése nagyon megdöbbentő körülmény, melynek folytán különben jó eredménnyel használt creosot-készítmény, mely a gyomrot megterheli és kellemetlen ízű, a beteg által nem szívesen vétetik. Szerencsére létezik egy creosot készítmény, mely mindezen kellemetlen bajokat elmulasztja. A „Sirolin-Roche” nem zavarja az emésztést s kellemes ízű fogva étvágytalan betegek is kedvelik. A gyomor működésére a legjobb hatással van. Kapható minden gyógyszerárban.

— **Ha egy asszony** Schicht „Szarvas” jegyű szappannal mos, s mellette egy más asszony közönséges, kemény és nehezen oldódó szappannal, a mosással az lesz előbb kész, aki Schicht „Szarvas” jegyű szappant használja.

Egy év múlva a másik asszony lesz előbb kész, de fehérműjével, mert a könnyen oldódó „szarvaszappan” kiméli a fehérműt és a színeket nem támadja meg.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* **A Zászlónk** kath. ifjúsági lap 10. száma a következő tartalommal jelent meg: Válasz-uton (Matura után.) Vörösmarty Mihályról. Még néhány jó tanács. Imre kollégium. Élő szobor (költ.) Sik Sándortól. Műképek a multból. Fura képek a jövőből. Az új Szent Imre kollégium. Élő szobor (költ.) Sik Sándortól. Művészetem első sikere. Az Irsay ösök. Elbeszélés Kincs Istvántól. Az egyesült államok kigyói. A tornaterem titkai. Ezenkívül sok apróbb közlemény. A füzetet számos kép díszíti.

CSARNOK.

Egyházmegyei zsinat.

(Folytatás.)

„De lingua liturgica” szándékom egyetmást elmondani és pedig 1) mindnyájunk előtt ismert dolgokat írva le s 2) mindnyájunk által elfogadható következtetéseket vonva le.

1. A szentségek és szentelmények isteni eredetűek. Jehova, Krisztus s az apostoloktól nyertük — és pedig lelki szükségletre. Hogy minő volt az ősegház liturgiai nyelve? ne zavarjanak a tudósok vitaközlésai, sőt Bona Card. és Binterim azon állításai se, hogy a nyelv e k a d o m á n y á v a l felruházott apostolok által hirdetett hittitkokat úgy, mint a szent ténykedéseket is minden nemzet megértette. Ugyanis hogy a kereszténység istenisége iránt a Szentlélek figyelmet ébresszen, anyaszentegyházunk első idejében különös kegyelemadományokkal — charisma-val — ajándékozta meg az apostolokat, hívőket, hogy az evangéliumot hirdessék, illetve megértsék. Ezen charisma, a nyelvajándék eszközölte, hogy úgy egyetmást megértették, mint másoktól is megértettek. S mikor a Spiritus S. per diversitatem linguarum eunectarum gentes in unitate fidei congregavit, az anyaszentegyház elterjedésével — ha ritka esetben volt is még ilyesmi eset és szükség — egy hit és egy szeretet által egy családdá egyesítette az emberiséget. Az egyház pedig arra törekedett, hogy a hitbeni egy család nyelvben is az egységeséget tükrözze vissza.

Egyházunk megalakulásakor Jeruzsálemben s majdnem egész Keleten a héber; Antiochia, Alexandria s a körülötte levő tartományokban a görög; Rómában s az egész nyugaton a latin volt uralkodó nyelv. Az apostolok korában tehát csak e három volt uralkodó, bizonyítja ezt a keresztfelirata is. Az apostolok és utódaik tehát a kereszténység első idejében ezen nyelveken végezték az isteni tiszteletet s a szertartásokat. S csakis ezen nyelveken írott liturgiák maradtak fenn. — Szent Ágoston pedig — mintegy hozzánk is szólva — Coelestin pápához küldött levelé-

ben (Epist. 126.) Afrikára vonatkozólag azt írja, hogy ott mindig a latin nyelvet használják, jóllehet a nép nem mindenütt érti meg. Mily gond és igazi vallásos szorgoskodás őseinknél, hogy az egy hitet közös nyelvben őrizze, tartsa fenn s közös nyelvben érintkezzék. S ez áll a kereszténységet felvett magyar nemzetre is; csak a latin nyelvet használta liturgiáiban, habár előtte ismeretlen vala ez. — Az apostoli korból átvett ezen liturgiai nyelveket tehát állandóan fenntartotta anyaszentegyházunk még akkor is, sőt inkább, mikor nyugaton a tiszta ősi latin nyelv helyét elfoglalta ennek elfajzottja a gall, olasz és spanyol; keleten pedig a görög, syr helyét a török arab stb.; és ezen ősi latin szertartási nyelvek teljes érvényben fenntartása mellett fulminans módon nyilatkoztak a trid. zsinat atyái a legválságosabb korban.

Azóta pedig e téren az anyaszentegyház mitsem változtatott, sőt nem is engedett. Emlekezzünk csak vissza az évtizedes küzdelemre a magyar gör. kath. mozgalomra — különösen ha jó liberális lapokból meríthettük ez irányban a hazafüi vérszeszajuskodást. De egyéb történeti dolgot is ide iktathatok csakis a minket, erdélyieket közelebbről érdeklők közül — mert ultra-patrioták mindig voltak és lesznek, ha nem is érdelemben, de nyelv dolgában. Geréb Laszlo erdelyi püspök már 1478-ban, úgyszintén br. Szepessy Ignác 1822-ben — nem Statutum alakjában (erre még hivatkozom) hanem magán megkeresésben — a Szentszéknél a magyar nyelv érdekében tettek lépést s látszólag többnyire a kornak hatása alatt, de oly erős ellentállásra találtak s e lépésekért a bizalom annyira esőkent, hogy fontosabb dolgokban is kételkedés lett osztályrészük.

Hogy az anyaszentegyház mely bölcsesége nyilvánul a nyelvesség fenntartásában, s hogy nagyon fontos okok vezérlik, a liturgiai nyelv érintetlen megőrzésében, csak a felületesség kéltelkedhetik. A történet azonban amellé bizonyít, hogy a görög, syr s a többi egyház a l i g h a t é v e d t e k v o l n a e l Krisztus anyaszentegyházától, ha a latin nyelv egysege kötötte volna hozzánk. Vagy nézzünk csak vissza Magyarország történetére, a XVI ik század vallásszakadás idejére. A legjobb esetben lehettünk volna n e m z e t i e g y h á z, a mely már egy lépés a schisma, a haeresis síkamlós talaján. Ebben egy példa áll előttünk a gallikán és ó-német kath. egyházban. Mily meggyőző igazságot tár előnkbe Fessler (Geschichte der Ungarn I. köt. 708. lapján) hazánkra nézve. Érintett művében foglalkozik azon következményekkel, mik a liturgiában a nép nyelvének használatát szokták kisérni, s esodálkozással jelenti ki: hogy Magyarország katolikus maradtatott, annak a következményekben gazdag előrelátásnak tulajdoníthatja, hogy a római anyaszentegyház az isteni tisztelet használatánál a latin nyelvhez oly szigorúan ragaszkodott. Ezért anya, hogy aggodó szeretettel tartsa távol gyermekeit a t é v e l y t ő l, s o l talmazza őket. Mert ismeri a szakadozásra hajló magyarokat is, kiknél nyelvben úgy, mint akaratban hagyományos az ellenkezés; és el-

Tüdőbetegségek, hurutok, szarvas-köhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Minthogy értéketlen utánzatokat is kínálunk, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, megszünteti a köhögést, vladékat, éjjeli izzadást

„Roche”

Kapható orvosi rendelre a gyógyszerárban — Ára üvegenként 4.— korona.

lentétes értelmű tájszavakban a bővelkedés. Minő egységesség jönne ki a magyar liturgiával! (?) Miként versenyeznénk egymással az irály eleganciája tekintetében s fordítanók ki a bensőséges értelmet évről-évre, hogy haeretikus atyánkfiai sem jobban. Itt is tényekre hivatkozom. Mily soknak sérti már fülét magyar szentírásunknak nyelvezete, s másrészt mennyi elentétes megjegyzés újabb hittani könyveink modern kifejezéseire. Bizony az élőnyelvnek a liturgiába felvételéért harcolóknak csak annyit kellene jól megjegyezniök, hogy a nagy tűzben csak e g y — Arián-fele — b e t ü kell, s oda a katholicitás. Lám a tridenti káté, ma is ugyanaz s mily szép; s a latin liturgia mily felemelő. Vajjon az isteni tiszteletet magyar nyelven végző akatholikusoknál bensőbb-e, erősebb-e a hitélet, a buzgóság, mint nálunk? Merné ezt valaki állítani azon sophisma alapján, hogy azoknál az élő nyelv a megértést és épülést involválná?

Szerkesztői üzenet.

B. I. Torja. Hogy kíváncsiságát kielégítem, ime a főhercegi ebéd menüje

Spárga leves.
Tok tartár mártással.
Bélpesénye körözve.
Töltött kelkáposzta.

Ruza pesénye salátával és kompóttal.

Kávét, fagyalt.
Sajt.
Gyömolcs, cukorka.
Borok:
Ásztlali.
Bakócai vörös.
Strázsai esemege bor.

Mint látja, pezsgő nem divatos már.
Csikmadaras. A „rövid kivonat” beillene „bővebb hír”-nek is. Az a fő, hogy érdekes. Köszönet érte
Omeigának. Jóllehet jellemzése némely helyt egy kissé kemény, de abban teljesen igaz van, hogy az, a ki a nyilvánosság számára legalább egyszer-másor nem it, még társalgás közben sem képes magát helyesen, szabatosan kifejezni.

Az ilyen embernek, még hivatalos jelentései, feltevései sem világosak, olyannyira, hogy sokszor azt sem lehet megérteni, hogy tulajdonképpen mit akar bejelenteni, vagy mit akar kérelmezni.

Aki a nyilvánosság számára írni szokott, az soha sem sülyedhet le oly könnyen s nem gyepesedhetik be még a központi helyektől távolos falvakban sem.

Gy. G. Köszönöm. Kérem nagyon sarkastikus a stílus. A jövő szám hozni fogja, hogy hol pihenek?

Pesti Napló. Türelmet kérek, átalakítva és szelődítve jönni fog. Köszönöm.

Gy. Most aztán átadom a tollat Héjja úr szaka-
vatolt kezébe.

A mosás akár a tánc,
Fáradtságba nem kerül,
Schicht szappant ha használisz,
Még szived is örül.



Schicht szarvasszappana
csodálatos, **hathatós** tisztítóerejét
sajátszerű előállításának és a leg-
jobb nyersanyagok leggondosabb
kiválasztásának köszöni.

Schicht szarvasszappana
kíméli a kezeket és a fehéreműt!
Megtakarít fáradtságot és vesződséget!
kíméli ennélfogva az egészséget!
Megtakarít pénzt, időt és munkát!
Tisztasága **30.000** koronával
szavatoltatik.

SIMON LÁSZLÓ

orgona és harmonium készítő

KOLOZSVÁRT, JÓKAI-UTCA 5 sz.

Elvállalok bármily kivitelű új orgona készí-
tést, átalakítást, kibővítést és hangolást,
valamint iskolai harmonium készítést.

Továbbá oltár és szószék fölé koronákat
jótállás mellett szilárd anyagból és a kitűzött
időre pontosan elkészítve.

Szíves pártfogását kéri

mely tisztelettel **Simon László**
orgona készítő.

Schmidt János, Budapest, IX. Ráday-u. 40.

Speciálista

bármily stílus és vallásu
templomberendezési tárgyak
javítása különösen: modern
olajlak áránnyozásra.

Támogassuk szívvel-lélekkel, vagyis
tollal és pénzünkkel az egyházme-
gyénk érdekeit szolgáló ezen egyet-
len lapunkat.

Az erdélyi róm. kath. státus Igazgatótanácsa Kolozsvárt.

Szám 1146—1908.

Pályázati hirdetés tanári állásokra.

Az erdélyi róm. kath. státus gyulafehérvári főgimnáziumához a
történelem-földrajzi tanszékre pályázatot hirdetünk.

A helyettes tanár fizetése 1600 korona; a rendes tanáré 2400 kor.,
annak idején öt, egyenkint 200 kor. ötéves korpótlék, 500 korona lakás-
pénz és esetleg előlépés magasabb fizetési fokozatra. Ezen kívül az állam
által a rendes tanároknak adott rendkívüli segély, mint személyi pótlék
a szolgálati időnek megfelelő összegben.

Az életkort, vallást, családi állapotot, végzett tanulmányt és netá-
lán eddigi szolgálatot igazoló okmányokkal és tanári képesítő oklevéllel
felszerelt folyamodványok **folyó évi július hó 7-ig** Gróf Majlát Gusztáv Károly
dr. vbtt. erdélyi püspök Úr Ó Nagyméltóságához Gyulafehérvárra adandók be.

Kolozsvárt, 1908. június hó 12-ki ülesből.

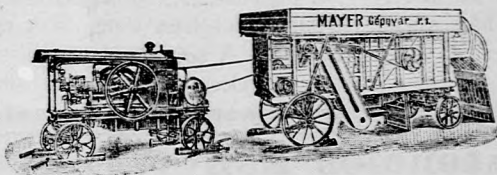
Gr. Bély Ákos,
alelnök.

Bochkor Mihály dr.
titkár.

Hazai gyártmány! Kitűnő munka!

MAYER GÉPGYÁR

vas- és fémöntöde részvénytársaság
SZOMBATHELY-BUDAPEST,
VI. kerület, VÁGZI-KÖRÚT 61. szám,



Benzinlokomobil-cséplő-szerelvények. Stabil-benzinmotorok. Szívógázmotorok faszén-, koks- és antraczit-fűtésre, 120 HP-ig.
M a l e m é p i t é s z e t.
Szab. hydr. borsajtók, olajpresek és mindennemű gazdasági gépek.

Kedvező fizetési feltételek.

.-. Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve. -.-

Papp György könyvnyomdája Gyulafehérvárt.

Legujabb könyvnyomda Alsófehérvármegyében.

Szállítója és nyomtatója:

a Nagyméltóságú és főtisztelendő erdélyi püspöki hivatalnak, a gyulafehérvári ev. ref. esperesi hivatalnak, az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulatnak, a Gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziumnak, a Gyulafehérvári kir. törvényszéknek és kir. ügyészségnek, Gyulafehérvár sz. kir. város tanácsának, a Gyulafehérvári takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári népbank részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári „Julia“ takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári püspöki elemi és polgári leányiskolának, a Gyulafehérvári állami elemi és Gyulafehérvári iparos és kereskedő tanonciskolának, a Gyulafehérvári kir. közjegyzői hivatalnak, az összes ügyvédi irodáknak, a gyulafehérvári és vidéki nagyobb kereskedő cégeknek, a Gyulafehérvári „Johanna“ gőzmalomnak, a Zalatnai állami kőfaragó és kőcsiszoló ipari szakiskolának, a Zalatnai takarékpénztár részvénytársaságnak stb. és az erdélyrészi róm. kath. lelkészi hivatalok egy nagyobb részének.

♣♣♣♣♣♣ **Állandó kiadványai:** ♣♣♣♣♣♣

KÖZMŰVELŐDÉS

Politikai, társadalmi, rk. vallásirodalmi és szép-
* * * * * irodalmi heti közlöny. * * * * *

— Az erd. róm. kath. Irodalmi Társulat
tulajdonában.

XXX-ik évfolyam.

Gyulafehérvári Hírlap

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági
* * * * * hetilap. * * * * *

— Saját tulajdonában.

XXVI. évfolyam.

Erdélyi Oltáregyes. Lap

Az oltáregyesületek hivatalos közlönye. V. évfolyam.

Megjelenik füzet alakban havonként egy-
szer két nyomtatott iv terjedelemben.

Előfizetési ára egész évre 2 korona.

E nyomdában jelentek meg továbbá és kaphatók a következő művek:

PÜSPÖKMEGYEI ZSINAT.

Írta: Forster János, szentszéki tanácsos.

Háromszáztizenkét sűrűn nyomtatott oldalon tájékoztat ezen, az olvasó külön észrevételeinek feljegyzésére szolgáló margóval ellátott vastkos füzet a megyei zsinat megtartásának módjáról és szükséges előkészületeiről, az erdélyi speciális viszonyok tekintetbe vételével, a következő tartalom-jegyzék szerinti sorrendben: Előszó. — A zsinatról általában. — Megyei zsinat Erdélyben 1822-ik évben. — A kolozsvári 1848. évi zsinat. (?) — A megyei zsinat előkészítése, — összehívása, — helye és ideje, — tagjai, — hatásköre, — tisztviselői. — A zsinati ügymenet leírása. — A zsinat tárgyalási anyagáról. — A hitigazságok hirdetése. — A prédikálás, hitoktatás. — A szentségek. — A keresztség. — A bérmlás. — Az Eucharistia. — A bűnbánat. — Az utolsó kenet. — Az egyházi rend. — A házasság. — A papság tökéletes élete. — A testületi tisztesség. — A pap háztája. — Testületi szellem. — A zsinat egyéb teendői. — A szerzetesek ügye. — A hívő nép erkölcsi nevelése. — A hivatalos ügykezelés. — Az egyházi bíráskodás. — Zárószó.

A füzet ára 2 korona. Bérmentes küldéssel 2 kor. 20 fillér.

Intenciók könyv.

(Liber intentionum)

A szentmisék naponkénti folytatólagos végzésének ki-
mutatására szolgáló rovatos könyv akár egyes áldozat-
roknak, ad personam, akár nagyobb egyházak vagy
szerzetestestületek sekrestyeigazgatói számára.

- Ára 1 kor. 60 fillér, portómentes küldéssel 2 korona. -

Az élet értéke és jelentősége.

Bilczewski József lembergi püspök körlevele a közép-
iskolai tanulókhöz. Ford. Szporni János, főgimn. tanár.
Ára 20 fillér.

A gyermekek házi neveléséről.

Írta: Bálinth György.

Ára 10 fillér.

Papi nyugdíj könyvecske. Ára 20 fillér.

Lelkészi hivatali nyomtatványok, püspöki, esperesi, lelkészi cím-
mel nyomtatott levélpapírok, levélborítékok stb. stb. nagyraktára.